

Redigeret af Margrethe Heidemann Andersen og Jørgen Nørby Jensen

Nye ord

København 12.-13. april 2011

SPROGNÆVNETS

KONFERENCESERIE 1

Indhold

Denne rapport indeholder et antal artikler der er bedømt af fagfæller.
Disse artikler er mærket med *.

- 5 *Forord ved Pia Jarvad*
- 7 *Lothar Lemnitzer*
Making sense of nonce words
- 19 *Ruth Vatvedt Fjeld*
Leksikalsk neografi i Norge*
- 41 *Jørgen Nørby Jensen*
Nye ord
– datering og redigering*
- 59 *Jacqueline Levin*
Bobler fra folkedybet
– nye ord i Ordbogen.coms søgelogger
- 69 *Henrik Lorentzen og Sanni Nimb*
Fra krydderkage til running sushi
– hvordan nye ord kommer ind i Den Danske Ordbog*
- 87 *Asgerd Gudiksen*
At skelne mellem etablerede ord og neologismer inden for orddannelse*
- 99 *Jesper Hermann*
Hvorfor virker ordmagi?
- 109 *Lars Brink*
Om udtalen af nye ord
- 119 *Margrethe Heidemann Andersen*
Leksikaliserede sammensætninger
– om særskrivninger og sammensætninger i moderne dansk*

Forord

Nye ord og ordforrådets udvikling er en central opgave i Dansk Sprognævn, og Sprognævnet har siden sin oprettelse i 1955 noteret, bearbejdet, normeret, rubriceret og redigeret nye ord. I det meste af tiden har det naturligt nok været gjort manuelt ved at medarbejdere har klippet citater ud og klistret dem på ordbogssedler. Den fysiske samling er således kommet op på omkring 1 mio. citatsedler, svarende til omkring 300.000 forskellige nye ord og vendinger. Indtil 1997 var registrering og arkivering udelukkende manuel; herefter overgik arkiveringen til opbevaring i en struktureret database og med bibeholdelse af det fysiske arkiv. I 2008 afskaffede man den fysiske arkivering, og samlingen er nu i sin helhed søgbar i den strukturerede database.

Sprognævnet er den eneste institution i Danmark som eksplicit har som opgave at indsamle nye ord m.m., men et øget behov hos brugere af netbaserede ordbøger og deres nye måder at bruge ordbøger på har gjort at mange andre i dag i højere grad fokuserer på nye ord og ord som mangler i ordbøgerne. Dansk Sprognævn fik derfor lyst til at åbne for en drøftelse af emnet for en videre kreds af interesserede og indbød derfor til en konference om emnet 12.-13. april 2011.

I en lang række foredrag blev emnet belyst fra flere synsvinkler. Der var fx foredrag om hvordan man ved hjælp af Sprognævnets såkaldte Ordtrawler kan sortere automatisk i det gigantiske nyordsmateriale som er tilgængeligt for os i dag, og om hvordan man kan udvælge og bearbejde nye ord til netbaserede ordbøger. Der var også foredrag om hvor og hvordan man finder nye ord, og hvordan man verificerer, daterer og redigerer dem. Mange nye ord viser sig at være banale og uinteressante og som nyord slet ikke at være værd at beskrive endsige gemme på, og det at skelne mellem sådanne prægnante og banale ord var ligeledes i fokus. Nye ord i konteksten var temaet for foredrag om holdninger til nye ord, om unge og nye ord, om nye ord som tjener for ordmagi og afløsningsord som motor i nyordsdannelsen. Også forholdet mellem nye ord og syntaktiske nydannelser blev drøftet, ligesom der var foredrag om udtalen af nye ord.

Konferencen var åben for alle, og der var knap 100 deltagere, fx ordbogsredaktører, forskere, pressefolk, sprogkonsulenter, lærere og

studerende. Konferencen påkaldte sig desuden betydelig interesse i medierne.

Her i konferencerapporten bringes en række af foredragene sammen med en artikel om den ortografiske detalje sær- og sammenskrivning. Vi håber rapporten vil kaste mere lys over måden at arbejde med nye ord på.

Med rapporten fra konferencen er også en ny skriftserie i Dansk Sprognævn opstået: Dansk Sprognævns konferencserie med denne som nr. 1. Det betyder at der planlægges nye rapporter og dermed nye konferencer, og vi i Sprognævnets nyordsgruppe regner med at følge op med en konference om nye ord set i andre perspektiver på et senere tidspunkt.

Pia Jarvad